

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä kesäkuuta 2014 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta (HE 77/2014 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja maa- ja metsätalousvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (PeVL 25/2014 vp ja MmVL 36/2014 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Heikki Korpelainen ja hallitusneuvos Satu Sundberg, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eriika Melkas, maa- ja metsätalousministeriö

- johtava metsälainsäädännön asiantuntija Janne Uitamo, Suomen Metsäkeskus
- johtaja Petri Ahlroth, Suomen ympäristökeskus
- lakimies Tommi Siivonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- metsäasiantuntija Inka Musta, Metsäteollisuus ry
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kainuun liitto
- Lapin liitto
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Saamelaiskäräjät
- Metsähallitus
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- Suomen riistakeskus
- Vapo Oy
- Suomen Metsästäjäliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan luonnonsuojelulakiin lisättäviksi säännökset, joilla luontodirektiivin mukaisista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista muodostettaisiin erityisten suojelutoimien alueita. Lisäksi Natura 2000 -verkoston suojelun toteuttamista tehostettaisiin asettamalla viranomaisille nimenomaisia velvoitteita alueiden

suojelutavoitteiden edistämiseksi ja huomioon ottamiseksi. Lain Natura 2000 -verkostoa koskevia toimivaltasäännöksiä tarkennettaisiin Natura-alueita koskevien tietolomaketietojen muuttamisen osalta.

Lisäksi luonnonsuojelulakia ehdotetaan täydennettäväksi säännöksillä, joilla estettäisiin

Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvojen merkittävä heikentyminen. Lakiin lisättäisiin yleinen heikentämiskieltosäännös, jolla täydennettäisiin laissa nykyisin olevaa kieltoa myöntää merkittävää heikentymistä aiheuttavalle hankkeelle lupaa. Lisäksi laissa säädettäisiin ilmoituksenvaraisiksi sellaiset toimenpiteet, jotka eivät nykyisellään ole ennakoivalvonnan piirissä mutta joilla arvioinnin perusteella saattaa olla merkittävästi heikentävä vaikutus Natura 2000 -alueelle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäris-

tökeskukselle säädettäisiin toimivalta ilmoituksen perusteella kieltää tällainen toimenpide tai rajoittaa sen toteuttamista.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi korvaavien toimenpiteiden määräämisestä ja niistä aiheutuvien kustannusten vastuusta tilanteessa, jossa Natura 2000 -verkoston heikentämisen kiellosta poiketaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) tärkeimpänä tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ottaen kuitenkin samalla huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset. EU:n luontodirektiivin tavoitteisiin pyritään suojelemalla sekä luontotyyppjä että luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa. Luontodirektiivin mukaisesti erityisten suojelutoimien alueista on perustettu eurooppalainen ekologinen verkosto (Natura 2000 -verkosto). Verkosto koostuu alueista, joilla esiintyy luontodirektiivin liitteessä I lueteltuja luontotyyppjä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä. Verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden lintudirektiivin mukaisesti luokittelemat erityiset suojelualueet.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia Natura 2000 -verkostoa koskeviin luonnonsojelulain (1096/1996) säännöksiin. Esitetyt muutokset koskevat luonnonsojelulain 10 luvun Natura 2000 -verkostoa koskevia säännök-

siä ja niiden täsmentämistä vastaamaan EU:n luonnonsojelulainsäädäntöä ja EU:n tuomioistuimen vahvistamaa tulkintakäytäntöä. Lakiehdotuksen keskeisimmät muutokset liittyvät Natura 2000 -verkoston muodostamisvaiheen loppuun saattamiseen. Valiokunta katsoo, että lakimuutos selkeyttää monelta osin Natura 2000 -alueiden hoitoa ja käyttöä koskevia hallintomenettelyjä.

Yleisten suojelutoimien alueet (SAC-alueet)

Lakiehdotuksen erityinen tavoite on erityisten suojelutoimien alueiden perustaminen (SAC-alueet, Special Areas of Conservation) sekä niitä koskevan suojelujärjestelmän toimeenpano luontodirektiivin määrittelemällä tavalla. Tähän suojelujärjestelmään kuuluvat direktiivin mukaan luontotyyppien ja lajien ekologistia vaatimuksia vastaavat toimenpiteet, merkittävästi heikentävien vaikutusten ja häiriöiden estäminen sekä hankkeiden ja suunnitelmien ennakoitettua valvonta alueiden koskemattomuuden turvaamiseksi.

Luontodirektiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan EU:n jäsenvaltion on muodostettava yhteisön tärkeinä pitämät alueet erityisten suojelutoimien SAC-alueiksi mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuuden vuoden kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt alueet artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen. Luontodirektiivissä erityisten suojelutoimien alueella tarkoitetaan jäsenvaltioiden lainsäädännöllisel-

lä, hallinnollisella ja/tai sopimusoikeudellisella toimenpiteellä osoittamaa yhteisön tärkeänä pitämää aluetta, jolla sovelletaan niiden luontotyyppien ja/tai niiden lajien kantojen, joille alue on osoitettu, suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista koskevia tarvittavia suojelutoimenpiteitä.

Valiokunta toteaa, että voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin ei sisälly menettelyä luontodirektiivissä tarkoitettujen SAC-alueiden muodostamiseksi. Direktiiviin perustuva SAC-alueita koskeva kuuden vuoden määräaika on suurimmalta osalta Suomen Natura 2000 -alueita umpeutunut tammikuussa 2011, ja komissio on tähän liittyen aloittanut Suomea koskien EU Pilot -hankkeen mukaisen menettelyn unionin lainsäädännön toimeenpanon asianmukaisuuden selvittämiseksi. Luonnonsuojelulain 64 §:ään ehdotetaan esityksessä lisättäviksi erilliset säännökset, joilla luontodirektiivin mukaisista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista muodostetaan erityisten suojelutoimien SAC-alueita. Valiokunta katsoo myös, että kokonaiskuva Suomen Natura 2000 -verkostosta selkiytyy, kun kaikista verkostoon sisältyvistä alueista julkaistaan säädös-kokoelmassa kattava luettelo ja kartat sekä aluekohtaisia tietoja.

Yleinen heikentämiskielto

Luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiolla on velvoite tarpeellisin toimenpitein estää Natura 2000 -verkoston alueella lajien ja luontotyyppien merkittävä heikentyminen. Direktiivin asianmukainen toimeenpano edellyttää nykykäsityksen mukaan sitä, että heikentämiskielto koskee kaikentyyppistä toimintaa riippumatta siitä, onko kyseessä oleva toiminta luvanvaraista vai ei. Natura 2000 -alueiden suojelun tavoitteena on tiettyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu sekä sellaisten lajeja koskevien häiriöiden estäminen, jotka merkittäväällä tavalla vaarantavat lajien suojelutason.

Valiokunta toteaa, että merkittävää heikentämiskieltoa koskevaa yleistä velvoitetta, joka perustuu luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohtaan, ei ole Suomessa saatettu täytäntöön. Luonnonsuo-

jelulakiin esitetään lisättäväksi uudeksi 64 a §:ksi yleinen heikentämiskielto, jolla täydennetään nykyistä lain 66 §:ssä olevaa kieltoa myöntää merkittävää heikentymistä aiheuttavalle hankkeelle lupaa. Lakiehdotus muodostaa toisiinsa liittyvän kokonaisuuden, jossa esitetyllä 64 a §:llä ja siihen kytkeytyvällä 65 a—c §:n ilmoitus- ja päätösmenettelyllä pyritään korjaamaan nykyisen luonnonsuojelulainsäädännön puutteet. Valiokunta toteaa esitetyn muutoksen olevan tarpeellinen, koska viranomaismenettelyjen ulkopuolelle jäävää toimintaa Natura 2000 -alueilla ei luonnonsuojelualueita lukuun ottamatta tällä hetkellä säännellä luontodirektiivissä tarkoitettulla tavalla.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ilman lupaa tai muuta viranomaishyväksyntää toteutettavia toimenpiteitä, joiden voidaan arvioida tietyissä tilanteissa aiheuttavan pysyvää vaikutusta Natura 2000 -alueiden luonnonarvoihin, voivat olla ainakin metsänkäyttö, maa-ainesten kotitarveotto, kiinteistön sisäisten omien teiden rakentaminen, latu- tai polkureitin rakentaminen, sähkölinjan vetäminen sopimukseen perustuen ilman lunastuslupaa sekä pellonraivaus, mikäli siihen liittyvä kuivatusojitus ei edellytä vesilain mukaista lupaa tai toimitusta. Viranomaisilla ei ole näiden toimenpiteiden osalta nykyiseen lainsäädäntöön perustuvaa toimivaltaa estää Natura-alueella lajin tai luontotyyppin merkittävää heikentymistä. Valiokunta korostaa kuitenkin erityisesti sitä, että Natura 2000 -alueiden mahdollinen merkittävä heikentyminen tulee käytännössä jatkossakin useimmiten arviotavaksi lupamenettelyjen yhteydessä, joten uusi säännös lähinnä täydentää nykyistä sääntelyä poikkeustilanteissa.

Lakiehdotuksen 65 b §:ssä säädetään ilmoituksenvaraisiksi sellaiset toimenpiteet, jotka eivät nykyisellään ole ennakkovalvonnan tai ilmoitusmenettelyn piirissä mutta joilla Natura-arvioinnin perusteella saattaa olla merkittävästi heikentävä vaikutus Natura 2000 -alueelle. ELY-keskukselle ehdotetaan säädettäväksi lain 65 c §:ssä velvoite ilmoituksen perusteella kieltää tai rajoittaa toimenpiteen toteuttaminen 30 vuorokauden kuluessa, mikäli merkittävää hei-

kentymistä aiheutuisi. Valiokunta katsoo, että esimerkiksi metsätalouteen liittyvät ilman suunnitelmaa tai ilmoitusta tehtävät toimenpiteet ovat usein pienimuotoisia ja todennäköisyys, että niistä aiheutuisi Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvojen heikentymistä, on hyvin vähäinen. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä Natura 2000 -alueiden maanomistajille kohdistuvaa aktiivista tiedotusta.

Valiokunta toteaa, että ennen kiello- ja rajoituspäätöksen antamista ELY-keskuksen on pyrittävä neuvottelemaan asiasta toimenpiteestä vastaavan tahon kanssa. Valiokunta korostaa sitä, että ELY-keskusten voimavarat luonnonsuojeluasioiden hoidossa ovat jo nykyisinkin niukat, joten on tärkeää, että uuden tehtävän tarvitsemat resurssit turvataan. Toisaalta ELY-keskukselle esityksessä asetettu velvoite ilmoituksen perusteella kieltää tai rajoittaa toimenpiteen toteuttamista on hallinnollisesti huomattavasti keveämpi menettely kuin valmistelussa esillä ollut lupamenettelyjärjestelmä. Alustavien arvioiden mukaan ilmoituksia tulee ELY-keskuksiin käsittelyyn muutamia kymmeniä vuodessa, joten työmäärän lisäys ei ole ilmeisesti kovin suuri.

Lakiehdotuksen 53 §:ää esitetään lisäksi muutettavaksi siten, että alueen omistajalla tai erityisen oikeuden haltijalla olisi oikeus saada korvaus, mikäli 65 c §:n nojalla annetusta kiellosta tai rajoituksesta aiheutuisi merkityksellistä haittaa. Valiokunta pitää tarpeellisena ehdotettua korvaussäännöstä, joka tukee suojelun yleistä hyväksyttävyyttä.

Muita erityiskysymyksiä

Maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnoissaan todennut, että hallituksen esityksen perusteluissa ei ole käsitelty esitetyn yleisen heikentämiskiellon ja metsästyksen välistä suhdetta. Valiokunta toteaa Natura 2000 -verkostoa koskeviin valtioneuvoston päätöksiin perustuen, että luonnonsuojelualueverkoston ulkopuolisilla Natura 2000 -alueilla ei ole erityistä tarvetta säännellä metsästyksiä. Valiokunta huomauttaa, että metsästyksen vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteisiin arvioidaan ja otetaan ta-

pauskohtaisesti huomioon silloin, kun alueita perustetaan luonnonsuojelualueiksi, ja metsästyksen säätely tapahtuu tarvittaessa luonnonsuojelun rauhoitusmääräyksillä. Valiokunta huomauttaa, ettei metsästyksen ole ympäristöministeriön ELY-keskuksilta saamien tietojen perusteella arvioituna liittynyt 6 artiklan 2 kohdan kannalta ongelmallisia tilanteita, vaan havaitut ongelmat ovat liittyneet muun muassa teiden ja sähkölinjojen rakentamiseen, maa-ainesten kotitarveottoon, kotitarvehakkuisiin ja vesialueiden ruoppauksiin tai vesikasvillisuuden poistamiseen. Valiokunta katsoo, että esitetyllä lainmuutoksella ei ole ennalta arvioiden käytännössä juurikaan vaikutuksia metsästyksen, mutta metsästyksen tai minkään muunkaan käyttömuodon kategorinen sulkeminen heikentämiskiellon ulkopuolelle ei ole kuitenkaan EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan mahdollista.¹ Valiokunta toteaa lisäksi, että kalastusta ei ole käsitelty esityksessä, koska ehdotetulla säätelyllä ei ole siihen käytännön vaikutuksia.

Luonnonsuojelulain nykyisen 66 §:n mukaan valtioneuvosto voi yleisistunnossaan myöntää luvan Natura 2000 -aluetta merkittävästi heikentävälle hankkeelle, jos se on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Tällaisen poikkeusluvan aiheuttamat heikennykset Natura 2000 -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille on kuitenkin korvattava lain 69 §:n mukaisesti. Valiokunta toteaa, että voimassa olevassa laissa korvaavista toimenpiteistä päättäminen ja toimenpiteiden toteuttamis- ja kustannusvastuu ovat osin epäselviä ja tulkinnanvaraisia. Hallituksen esityksessä tämä epäkohta ehdotetaan korjattavaksi siten, että luonnonsuojelulain

¹ EU:n tuomioistuin on Ranskan tasavaltaa koskeneessa ratkaisussa C-241/08 (k. 39) nimenomaisesti katsonut, ettei jäsenvaltio ollut noudattanut luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se oli säätänyt yleisluonteisesti, että kalastus, vesiviljely, metsästyks ja muu metsästyksen kaltainen toiminta, jota harjoitetaan voimassa olevissa laeissa ja asetuksissa sallituissa oloissa ja niissä määritetyillä alueilla, ei ole toimintaa, josta aiheutuu häiriötä tai tällaisia vaikutuksia.

66 §:ään lisätään valtioneuvostolle velvoite määrätä korvaavista toimenpiteistä samassa yhteydessä, kun se päättää myöntää luvan Natura 2000 -alueen suojeluperusteita merkittävästi heikentävälle hankkeelle tai suunnitelmalle. Lisäksi hankkeen tai suunnitelman toteuttaja vastaa korvaavien toimenpiteiden kustannuksista, joskin kustannusvastuuta voidaan tietyissä tapauksissa kohtuullistaa. Valiokunnan arvion mukaan uudistus selkeyttää huomattavasti korvaavia toimenpiteitä koskevia säännöksiä, ja lisäksi kustannusvastuun osoittaminen pääsääntöisesti hankkeen tai suunnitelman toteuttajalle on ympäristöoikeudellisen aiheuttamisperiaatteen mukainen ratkaisu.

Luonnonsuojelulain 68 §:ään ehdotetaan liittäväksi uusi 2 momentti, jolla tarkennetaan viranomaisten vastuita ja velvollisuuksia suojelutoimien toteuttamisessa. Uuden säännöksen lähtökohtana ovat ne Natura 2000 -verkoston suojelun toteuttamistavat, jotka on mainittu Suomen verkostoehdotusta ja -ilmoitusta koskevissa valtioneuvoston päätöksissä, ja se lainsäädäntö, jonka mukaisessa menettelyssä on katsottu voitavan toimeenpanna alueiden valinnan perusteena olevien luontoarvojen suojelu. Valtioneuvoston päätöksissä on toteuttamistavan osalta mainittu luonnonsuojelulain ohella muun muassa erämaalain, kalastuslain, maa-aineslain, maankäyttö- ja rakennuslain, metsälain, ulkoilulain sekä vesilain mukaiset keinot. Näitä ovat hoito- ja käyttösuunnitelmat, pienimuotoiset toimenpidesuunnitelmat, alueen käyttöä koskeva kaavoitus tai yksittäiset päätökset, kuten lupa-

päätökset tai maa- ja metsätalouden ympäristötukia koskevat ratkaisut. Valiokunta katsoo, että 68 §:ään esitetyllä lisäyksellä täsmennetään suojelun toteuttamistapaa säätämällä, että edellä mainittujen lakien mukaisia suunnitelmia laadittaessa tai päätöksiä tehtäessä otetaan kohdenneusti huomioon Natura 2000 -alueiden suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajien ekologiset vaatimukset. Valiokunta huomauttaa, että voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvista menettelyistä vastaavat jatkossakin nykyiset viranomaiset ja toimijat kukin omilla toimialoillaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Luontodirektiiviin liittyvässä komission tiedonannossa KOM(2004)431 korostetaan sitä, että painopiste Natura 2000 -verkoston perustamisprosessin päätökseen saamisen jälkeen siirtyy alueiden hoitoon. Valiokunta pitääkin tärkeänä tuoda esille Natura 2000 -verkoston alueiden suojelun perusteena olevien luonnonarvojen säilyttämiseen, lisäämiseen tai parantamiseen tähtäävien hoitotoimenpiteiden tärkeä merkitys sekä ennen kaikkea niiden taloudellisten ja sosiaalisten edellytysten, kuten rahoituksen turvaaminen, pitkällä aikavälillä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

YmVM 13/2014 vp — HE 77/2014 vp

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Martti Korhonen /vas	Jari Lindström /ps
vpj.	Rakel Hiltunen /sd	Eeva-Maria Maijala /kesk
jäs.	Tarja Filatov /sd	Tapani Mäkinen /kok
	Christina Gestrin /r	Martti Mölsä /ps
	Timo Heinonen /kok (osittain)	Sari Palm /kd
	Antti Kaikkonen /kesk	Raimo Piirainen /sd
	Pauli Kiuru /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Jukka Kärnä /sd	Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen kyseisellä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi luonnonsuojelulakia. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäviksi säännöksiä, joilla tietyistä suojelutoimialueista (luontodirektiivi) saadaan jatkossa muodostettua erityisten suojelutoimien alueita. Myös Natura 2000 -verkoston suojelualueita olisi esityksellä tarkoitus sekä tehostaa, vahvistaa että laajentaa nykyisestä ns. heikentämiskielto-säännöksen nojalla.

Luonnonsuojelutoimintaan tähtäävä lainsäädäntö asettaa jo nykyisellään merkittäviä vaatimuksia yhteiskunnalle ja yritystoiminnalle. Valiokuntaryhmämme näkee, että hallituksen esityksessä on perustavaa laatua olevia Euroopan unionista johtuvia ongelmia. Tämä asiantila ei myöskään korjaannu nyt käsittelyssä olevilla lainmuutoksilla. Suomen Natura 2000 -alueiden osoittamisessa ja valinnassa on perustavaa laatua oleva unionin vakiintuneen oikeuskäytännön vastainen valuvika. Liitteen III 1 vaiheen arvioinnit, luokittelut ja luetteloinnit puuttuvat täysin.

Emme myöskään valiokuntaryhmänä ymmärrä sitä, että lähes koko Suomi suojellaan tai pyritään suojelemaan ns. Natura 2000 -verkoston verukkeella ja erityisesti yleisellä heikentämiskielto-säännöksellä. Kyseisellä säännöksellä tarkoitetaan esityksessä sitä, että tällä säännöksellä voitaisiin kieltää eri hankkeiden toteuttaminen, jos niiden katsotaan heikentävän Natura-verkoston ja alueellista luontoa. Näin ei mielestämme tietenkään aina voi olla. Muutoinkin valiokuntaryhmänä katsomme, että aikoinaan Natura-verkosto luotiin tiettyjen tahojen osalta, jotta yksityisten metsänomistajien metsiä päästään sosialisoimaan. Tätä emme luonnollisesti myöskään hyväksy, sillä aikoinaan asian suhteen maamme olisi tarvinnut toimia täysin toisin sekä EU:n että Natura-2000 -alueiden liittymisen suhteen. Nyt kun kuitenkin olemme Natura -2000 -verkostossa, Suomen olisi pitänyt vakiintuneen unionin oikeuskäytännön mukaan saada aikaiseksi tyh-

jentävät luettelot asianomaisista alueista. Kansallista ennakkovalmistelua ja täytäntöönpanoa ei siis ole hankkeen suhteen toteutettu hyväksyttävällä tasolla.

Korjaaminen edellyttää Natura 2000 -alueiden osoittamis- ja valintaperusteiden implementoimista eli siirtämistä kansalliseen lakiin, ja sen jälkeen toimitaan siten kuin unionin vakiintunut oikeuskäytäntö tyhjentävien luetteloiden aikaan saamiseksi edellyttää. Luontodirektiivin 6 artiklan kohdassa 3 sanottu luontoarvojen koskemattomuus on vahvistettu unionin tuomiopäätöksellä C-127/02. Näin ollen unionin vakiintunut oikeuskäytäntö menee kansallisen lainsäädännön yli. LsL:n 64 a § heikentämisistä on tarpeeton.

LsL:n 66 §:n 4 momentin lisäys korvaavien alueiden osoittamisen kustannusten sälyttämisestä hankkeen toteuttajalle johtaa siihen, että hankkeen toteuttaja joutuu kustannuksellaan toteuttamaan hankealueella olevien direktiiviluontotyypin ja direktiivilajien liitteen III 1 vaiheen edellyttämät arvioinnit, luokittelut ja luetteloinnit koko maan osalta. Eli ne, jotka tähän mennessä on ympäristöhallinnon toimesta jätetty tekemättä.

Valiokuntaryhmämme sekä eduskuntaryhmämme haluaa muistuttaa myös siitä, että meillä on jo maassamme yhteensä esimerkiksi 38 kansallispuistoa, joista kahdeksan pohjoisessa, loput muussa osassa maata. Tältä osin monimuotoista luontoa on jo hyvin laajalti ja monipuolisesti olemassa maassamme. Luonnonsuojelulaissa mainitaan vain hallinnollinen yleismääräys siitä, mistä luonnonsuojelualueet Suomessa koostuvat. Tällä on ollut kansalaisten kannalta erittäin negatiivisia oikeus- sekä muita vaikutuksia.

Toiseksi valiokuntaryhmämme näkee, että Suomessa täytyy voida myös jatkojalostaa maita juuri muun muassa metsätalouskäyttöä (hakkuut ja talousmetsien hoito) varten ja sitä ajatellen emme voi hyväksyä myöskään esitystä. Lisäksi esityksessä hankkeen tai suunnitelman to-

teuttaja asetetaan vastaamaan hankealueella olevista muun muassa direktiiviluontotyyppien vaiheen edellyttämistä luetteloinneista. Tämä siitä syystä, että aikaisemmin ympäristöhallinnossa näitä ei ole maassamme tehty. Suomi on nojautunut metsätalouteen jo vuosisatoja. Metsätalous on yhä maamme talouden kivijalka. Perussuomalaisen valiokuntaryhmä haluaa, että näin voidaan toimia metsäpolitiikassa sekä metsäpolitiikan aloilla myös jatkossa. Tästäkään syystä emme voi hyväksyä nyt tehtyä esitystä luonnonsuojelualueiden lisäämisestä, etenkin Natura 2000 -verkostoon pohjautuen.

Esityksen perusteella on tällaisenaan hyvin vaikea ennakoida myös sitä, milloin esimerkiksi jokin hanke tietyllä alueella aiheuttaa ns. kiellettyjä vaikutuksia ("luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää"). Jos ja kun mitä ilmeisimmin myös metsästys olisi tässä kategoriassa (64 a §), niin valiokuntaryhmämme ei voi olla esityksen kannalla. Valiokuntaryhmämme katsoo myös, että esitykseen sisältyvä hankkeiden ja suunnitelmien arviointia koskeva ehdotettu pykälä

(65 §) on ongelmallinen hyvään hallintoon kuuluvien vaatimusten suhteen. Ehdotetussa säännöksessä ympäristöministeriön päätökseen ei saisi erikseen valittamalla hakea muutosta. Kuitenkin perustuslakimme mukaan oikeusturvaan kuuluu, että jokaisella on oikeus hakea muutosta viranomaisen päätökseen ja että hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Lopuksi Perussuomalaisen eduskuntaryhmä haluaa vielä muistuttaa siitä tosiasista, että hallitus on jo muutoin heikentänyt monilla omilla toimillaan maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä koko maassa. Tällaisista toimita voidaan mainita esimerkiksi turpeen sekä metsähakkeen verotuksen nostaminen. Valiokuntaryhmämme haluaa tehdä tällaisille linjauksille loppun.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2014

Martti Mölsä /ps
Jari Lindström /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Luonnonsuojelulakiin esitetään lisättäväksi uusi 64 a §, jolla estettäisiin Natura 2000 -verkoostoon kuuluvan alueen merkittävä heikentyminen ja jonka on tarkoitus täydentää laissa nykyisin olevaa kieltoa myöntää merkittävää heikentymistä aiheuttavalle hankkeelle lupaa.

Kokonaan uutena velvoitteena lain 65 b §:ssä säädettäisiin lisäksi ilmoituksenvaraisiksi sellaiset toimenpiteet, jotka eivät nykyisellään ole ennakkovalvonnan piirissä mutta joilla arvioinnin perusteella saattaa olla merkittävästi heikentävä vaikutus Natura 2000 -alueelle. ELY-keskukselle säädettäisiin lain 65 a §:ssä toimivalta ilmoituksen perusteella kieltää tai rajoittaa tällaisen toimenpiteen toteuttamista.

Esitetyn 64 a §:n yleinen heikentämiskielto asettaa toiminnanharjoittajalle ja maanomistajalle kohtuuttoman velvollisuuden arvioida Natura 2000 -alueen luonnonarvoja sekä toiminnasta mahdollisesti aiheutuvia haittoja luonnonarvoille. Esitetty uudenlainen heikentämiskielto on liian yleisluontoisesti määritelty ja heikentää osaltaan maanomistajan ja toiminnanharjoittajan oikeussuojaa. Myöskään esityksen yksityiskohtaiset perustelut eivät riittävän tarkasti määrittele sitä, mitä heikentämiskielto merkitsee ja millaisissa käytännön tilanteissa rajoituksia kyseisen pykälän perusteella tehtäisiin. Yleinen heikentämiskielto asettaisi toiminnanharjoittajalle kohtuuttoman velvollisuuden (sekä asian-tuntemuksen että kustannusvastuun osalta) arvioida Natura-alueen luonnonarvoja sekä sitä, aiheutuuko toiminnasta merkittävää haittaa Natura-luonnonarvoille.

Mikäli 64 a § jää esitetyssä muodossa lakiin, on myös mahdollista, että ely-keskukset tulkitsevat, että maanomistaja on velvollinen arvioimaan hankkeen (maa-aineksen vähäinen kotitarvekäyttö, vähäiset hakkuut jne.) vaikutukset luonnonarvolle pienissäkin ei-luvanvaraisissa/ilmoituksenvaraisissa toiminnoissa. Nykyisin voimassa olevan lain 65 §:ssä todetaan, että

mahdollisten toimenpiteiden pitää todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen luontoarvoja, jolloin toimenpiteet pitää arvioida asianmukaisella tavalla. Eli merkittävyyden edellytys arvioinnin suorittamiselle on jo olemassa LSL 65 §:ssä, kun kyseessä ovat luvanvaraiset/suunnitelman edellyttämät hankkeet.

Käytännössä luvanvaraiset, suunnitelman edellyttämät ja ilmoituksenvaraiset toiminnot kattavat käytännössä ne toimenpiteet, jotka voivat merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja. Siksi LSL 64 a § on tarpeeton.

Hallituksen esityksen perusteluissa ei ole myöskään käsitelty esimerkiksi heikentämiskiellon ja metsästyksen välistä suhdetta. Perusteluissa todetaan ainoastaan yleisluonteisesti, että heikentämiskiellon käsitteen piiriin kuuluisivat myös lajeihin kohdistuvat merkittävät häiriöt. On siis pelättävissä, että esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla määräämillä metsästysajoilla asianmukaisesti rajoitettua metsästystä tulkitaan lain tarkoittamaksi häirinnäksi. Maa- ja metsätalousvaliokunnan arvioon mukaan nykyiset heikentämiskieltoon liittyvät menettelyt pitävät jo sisällään lähes kaikki ne keskeiset toimenpiteet, jotka voivat merkittävästi heikentää kyseisiä luonnonarvoja. Onkin siis täysi syy katsoa, että 64 a §:ään esitetty yleinen Naturaan liittyvä heikentämiskielto on esitetyssä muodossa liian yleisluontoinen ja tarpeettoman laaja.

Hallituksen esityksen 65 b §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittujen maankäyttömuotojen, kuten esimerkiksi metsänhakuun, joka ei edellytä metsänkäyttöilmoitusta, tulee lähtökohteisesti jäädä vähäisenä toimenpiteinä 65 §:n mukaisen Natura-alueita koskevan heikentämiskiellon soveltamisalan ulkopuolelle. Mikäli esitetty 64 a §:n mukainen yleinen heikentämiskielto kuitenkin toteutetaan, on valtion korvausvelvoite ulotettava tilanteisiin, joissa ehdotetun pykälän nojalla kielletään jokin hanke tai rajoitetaan sen toteuttamista. Jos esimerkiksi metsäta-

loudelliset toimenpiteet estyvät tai rajoittuvat yleisen heikentämiskiellon vuoksi ja maanomistajalle aiheutuu tästä luonnonsuojelulain 53 §:n 1 momentissa tarkoitettua haittaa, tulee se korvata täysimääräisesti.

Natura-alueiden läheisyydessä niiden ulkopuolella tulee jatkossakin kyetä harjoittamaan normaaleja yritys- ja vapaa-ajan toimintoja. Viranomaisyhteistyön on mahdollistettava kaikki toiminta, joka ei merkittävästi heikennä Natura-verkoston kuuluvan alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja. Jos ehdotetun 64 a §:n no-

jalla kiellettäisiin tai rajoitettaisiin toimenpiteitä Natura-alueen läheisyydessä, tulisi nämä rajoitukset korvata täysimääräisesti ja ilman poikkeuksia maanomistajalle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 64 a § poistetaan.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2014

Eeva-Maria Maijala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk